דאטו מפני שנוה פעם אחד לבטל יבטל לעולם פרו

עמהם בודחי יש לפרוש יותר מעל

הספק ויש לומר ש דהכא פי׳ וקבע להם

זמן (משה) שלשה ימים ולא היו

לריכים לפרוש אלא יום אחד משום

קרי אלא דמשום ספק פליטה החקקו

לפרוש שלשה ימים ק"ו אני שלא קבע

לי זמן ויש ספק שיתיחד הדבור בשעת

תשמיש או ביום תשמיש:

דבתיב אמור להם. ומ״ת ומנלו

משעה שנאסר במתן תורה עם ישראל

שוב לא הותר לו כדכתיב ואתה פה

עמוד עמדי ויש לומר דאי לאו דפירש

שפירש מדעתו והלא

ורבו אי נמי דוקא אז אמר לבטל משום עשרת הדברות:

עין משפם

גר מצוה פב א מיי פט"ו מהלי

סימו א סעיף ז: צ ב מיי׳ פ״ב מהלכות

נחלות הלכה יב סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סי

רעו סעיף ע:

"א ג מיי שם ופט"ו
מהל' אישות הל' ו

סמג שם (וסימן ט') טור ש"ע שם וטוש"ע אה"ע

סימן א סעיף ז: צב ד מיי' פט"ו מהל'

עשין מח טוש"ע אה"ע

מימן א סעיף ו:

גליון הש"ם

אישות הלכה ה סמג

אישות הלכה ו מתנ

מ) שבת פו., ב) שבת פו. ב"ב יד: מנחות לט:, נווס כיו פפן, ל"ען, ד) ומוספתה שסן, טדיום פ"ח מי"ג [בכורות מז.], ז) לעיל כב. וש"נ, ה) [בכורות מו.], ט) [נ"ל רבי אבא כך איתה באלפס ובהרא"ש], איתא באלפס ובהרא"ש], י) [כתובות קיא. קדושין (סמובות קיל. קרושן
 מת. ב"ק מנו, נדה ח.],
 (סוב") ה. ובנדה יו.
 לימח רי יוסין,
 (ט ע"ז)
 (מ דה יוסין,
 (מ) [שתוח יט],
 (ט "דה יני. לקתון סג.;
 בדפו",
 (מ) [בשול],
 (מ) "דה יני. לקתין,
 מיל מ"י,
 מדר"ג פ"ב אימה ק"ז אחר,
 מדר"ג פ"ב אימה ק"ז אחר,
 מדר"ג פ"ב אימה ק"ז אחר, מהרש"ל,

תורה אור השלם

1. וַיּאמֶר אֶל הָעָם הֵיוּ נָכֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יְמִים אַל הִנְּשׁוּ אֶל אִשְּׁה: אַל הִנְּשׁוּ אֶל אִשְּׁה: שמות יט טו

2. לַךְּ אֶמֹר לְהָם שׁוּבוּ לָכֶם לְאָהֱלֵיכֶם: וְאַתָּה לָכֶם לְאָהֱלֵיכֶם: וְאַתָּה י אָרָבּרְירְבּעְלִידְּ וַאָּדְבְּרְה אַלִיךְּ אַת בְּל הַמִּצְוְה וְהַחָּקִים וְהַמִּשְׁפְּטִים אָשֶׁר תִּלְמָּדַם וְעָשׁוּ וְהַהֶּמְשְׁפְּטִים בָאֶרֶץ אֲשֶׁר אָנִכִּי בָאֶרֶץ אֲשֶׁר אָנִכִּי נֹתֵן לָהֶם לְרִשְׁתָּה:

דברים ה כו-כז 3. וַלּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאַבְּרֹן וֹאת חֻקַּת הַפְּסָח בָּל בָּן גַכָּר לֹא יֹאכַל בּוֹ: שמות יב מג

שמות יב מג 4. וַיּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה פְּסָל לְךּ שְׁנֵי לְחֹת אֲבָנִים בְּלֶרְאָשְׁנִים וְכְתַבְתִּי עֵל הַלָּחת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר היו על הלחת הראשנים אָשֶׁר שִׁבַּרְהָ: שמות לד א 5. וַיֹּאמֶר יִי אֶל מֹשֶׁה לֵךְ אָל הָעָם וְקִּרִּשְׁתְם הַיּוֹם וּמְחָר וְבִבְּסוּ שִׁמְלֹתְם: שמות יט י

 הַנְּתֹסֶף לְלֶּדֶת אֶת אָחִיוּ אֶת הָבֶּל וְיִהִי הֶבֶּל רעה צֹאן וְקִין הָיָה עבר בראשית ד ב אדמה: אָדְמָה: בראשית דב דב אָדְם עוֹד אָת אִשְׁתוֹ וַתַּלֶּד בּן וְתִּקְרָא אָת שְׁמוֹ שֶׁת בִּי שֶׁת לִי אֶלהים זָרַע אַחַר תַחת הָבֶל בִּי הַרְגוֹ קֵין; בראשית ד כה בראשית ד כה

צו בּי כֹה אָמַר יְיָ בּוֹרֵא. הַשְּׁמִיִם הוּא הָאֱלֹהִים יצר הָאָרֶץ וְעשָׁה הוא כוֹנְנָה לא תֹהוּ בְּרָאָה לְשֶׁבֶת יְצְרָה אֲנִי יִיְ וְאֵין ישעיהו מה יח בָּעֵת הַהְיא שָׁלַח בְּעוֹר וְהוֹיִא שְׁלָּהוֹ בְּלְאֲדָן מֶלֶךְ בְּבֶל סְפְּרִים וּמְנְחָה אֶל חִוְקְיָהוּ כִּי שְׁמֵע כִּי חְלֶה חִוְקְיָהוּ מלכים ב כ יב מלכים ב כ יב

10. וַיֹּאמֶר אַבְרְהָם אֶל נְעָרְיו שְׁבוּ לְכֶם פֹּה עִם הָחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעֵר נַלְּכָה עד כה וְנְשְׁתְּחֲוֶה וְנְשׁוּבְה אֲלֵיכָם: בראשית כב ה ועברת לו את הָאֶדְמָּה אַתָּה וּבְנֶּיךְ וַעַבְדִיךְ וְהַבֵּאתְ וְהָיָה לְבֶן אֲדֹנֶיךְ לֶחֶם וַאֲכְלוֹ וּמְפִיבֹשֶׁת בֶּן אֲדֹנִיף יאבַל תִּמִיד לֶחֶם עַל שָׁלְחָנִי וּלְצִיבָא חֲמִשְׁה בְּנִים וְעֶשְׂרִים שמואל ב טי בדי 12. ויקח אסא את כל הַנּּסֶף וְהַזְּהָב הַנּוֹתְרִים הַנּּסֶף וְהַזְּהָב הַנּוֹתְרִים אוֹצְרוֹת בֵּית יְיָּ וְאֶת אוֹצְרוֹת בֵּית הַנָּמֶלֶך תיקוב ביר הבקקף.

נִיְּהְנַם הְמֶלֶךְ אָסְא נִיִּשְׁלַבְם הַמֶּלֶךְ אָסְא בָּן חָזִיזן מֶלֶךְ אָרָם הַשְּׁב בְּדַמֶּשֶׁלְ לָאמר: מלכים א טו יח מלכים א טו יח

יַעַטוֹף וּנִשְׁמוֹת מלפני אָנִי עשיתי:

משאי אפשר. דאי לא איבראי חוה לא הוה נקבה אחריתי אבל הכא בדערורה הוא דעבד. אע"ג דק"ו קאמר אין זה ק"ן גמור מי שיש לו שני זכרים נקבות הרבה בעולם: מדעמיה. משום שכינה ואסור לשאר כל אדם לעשות כן: הוסיף יום אחד. הקב"ה אמר לו וקדשתם היום ומחר והוא אמר היו נכונים לשלשת ימים 🗈: ולא קנע 🌣 לקבע להם זמן. וא"ת אדרבה משום דקבע להם זמן 🐿 וידבר

לי ומן. אימתי ידבר עמי שאפרוש יום אחד קודם: לאהליכם. לנשיכם: משאי אפשר ובית הלל נמי לילפו ממשה אשר. לשון יישר: עד שבתח. במס׳ שבת בפרק ר"ע (דף פו.) גמריגן לה דעבוד פרישה בארבע בשבתא ופירשו חמישי וששי שלימים ובשבתה שריה שכינה והוא שלישי לימים השלמים ויום ראשון לא חשיב שלא היה לילו עמו: אם קין אם הבל. אמין רבויין י [הן] לומר נקבות היו עמהן: כי שת לי זרע אחר מחם הבל. אלמא משלומין בעי ולא סגיא בלא שני זכרים ושתי נקבות: תרי תנאי אליבא דר' נתן: מ"ט דר' נתן חליבח דב"ה. או זכר או נקבה ולא מבריית עולם יליף ולא ממשה: לא מהו בראה. לא ברא עולמו לתוהו אלא לשבת להיות עסוקים ביישובו של עולם: אין לו בכור לנחלה. בן בכור שיולד לו משיתגייר אינו נוטל פי שנים: בני נח בני פריה ורביה נינהו. דכתיב ויאמר להם פרו ורבו (ברחשית ט): בנכריותן לחו בני דין נחלה נינהו דבת כבן ובכור כפשוט אבל ירושה נהגא בהו כדאמרינן בקדושין (דף יו:) עובד כוכבים יורש אביו דבר תורה: בלאדן בן בלאדן. אלמא בנים מיקרו: חיים. מתייחסין חחרי חביהם: נתגיירו חין להם חיים. מראשונים דכקטן שנולד דמי: שבו לכם פה. אליעזר עבד אברהם הוה: ליבא עבד כנעני של מפיבושת הוה: שאני הכא דיחסינהו בשמייהו. שהזכיר שמו יןושמון של אביו בלאדן בן בלאדן אלמא בנים איקרו אבל הכא לא הוזכרו בשמותן: משום דרב אסי. כלומר טעמא דפריה ורביה משום דרב אסי והאי כיון דנטלו על ידו מנשמות שבאותו אולר ששמו גוף הרי קיים מלות פריה ורביה:

ונתגייר פר' יוחגן אמר יקיים פריה ורביה וריש לקיש אמר לא קיים פריה ורביה רבי יוחנן אמר קיים פריה ורביה דהא הוו ליה וריש לקיש אמר לא קיים פריה ורביה יגר שנתגייר כקמן שנולד דמי ואזדו למעמייהו דאיתמר יהיו לו בנים בהיותו עובד כוכבים ונתגייר רבי יוחגן אמר יאין לו בכור לנחלה דהא הוה ליה ראשית אונו וריש לקיש אמר יש לו בכור לנחלה גר שנתגייר כקטן שנולד דמי וצריכא דאי אשמעינן בההיא קמייתא בההיא קאמר רבי יוחנן משום דמעיקרא נמי בני פריה ורביה נינהו אבל לענין נחלה דלאו בני נחלה נינהו אימא מודי ליה לריש לקיש ואי איתמר בהא בהא קאמר ריש לקיש אבל בההיא אימא מודה ליה לר' יוחנן צריכא איתיביה ר' יוחנן לר"ל יבעת ההיא שלח בראדך בלאדן בן בלאדן מלך בבל וגו' א"ל בהיותן עובדי כוכבים אית להו חיים נתגיירו לית להו חיים אמר "רב יהכל מודין בעבד שאין לו חיים דכתיב ישבו לכם פה עם החמור עם יהדומה לחמור מיתיבי יוולציבא חמשה עשר בנים ועשרים עבדים אמר רב אחא בר יעקב כפר בן בקר א"ה ה"נ שאני התם דיחסינהו בשמייהו ובשמא דאבוהון והכא לא מפרש ואיבעית אימא יחסינהו בדוכתא אחריתי באבוהון ובאבא דאבוהון דכתיב יוושלחם המלך אסא אָל בן הדד בן מברימון בן חזיון מלך ארם היושב בדמשק לאמר איתמר היו לו בנים ומתו רב הונא אמר קיים פריה ורביה דרבי יוחנן אמר לא קיים רב הונא אמר קיים משום דרב אסי דאמר יוב אסי יאין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף שנאמר יוכי רוח מלפני יעמוף וֹגו' ורבי יוחנן אמר לא קיים פריה ורביה לשבת יצרה בעינן והא ליכא מיתיבי

אמרי לך משה מדעתיה הוא דעבד דתניא שלשה דברים עשה משה מדעתו והסכימה 🗘 דעתו לדעת המקום פירש מן האשה ושיבר הלוחות והוסיף יום אחד פירש מן האשה מאי דרש אמר ומה ישראל שלא דברה עמהם שכינה אלא לפי שעה וקבע להם זמן אמרה תורה יאל תגשו אל אשה אני שמיוחד לדבור בכל שעה ושעה ולא קבע לי זמן על אחת כמה וכמה והסכימה דעתו לדעת המקום שנאמר ²לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי שיבר את הלוחות מאי דרש אמר ומה פסח שהוא אחד משש מאות ושלש עשרה מצות אמרה תורה כל בן נכר לא יאכל בו התורה כולה וישראל מומרים על אחת כמה וכמה והסכימה דעתו לדעת המקום דכתיב יאשר שברת ואמר ריש לקיש אמר ליה הקב"ה למשה יישר כחך ששברת הוסיף יום אחד מדעתו מאי דרש דכתיב זוקרשתם היום ומחר היום כמחר מה מחר לילו עמו אף היום לילו עמו ולילה דהאידנא נפק ליה ש"מ תרי יומי לבר מהאידנא והסכימה דעתו לדעת המקום דלא שריא שכינה עד שבתא תניא ירבי נתן אומר ב"ש אומרים שני זכרים ושתי נקבות ובה"א זכר ונקבה א"ר הונא מִים דרבי נתן אליבא דב"ש דכתיב יותוסף ללדת את אחיו את הבל הבל ואחותו °קין ואחותו וכתיב יכי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין ורבגן אודויי הוא דקא מודית תניא אידך יה' נתן אומר ב"ש אומרים זכר ונקבה ובה"א או זכר או נקבה אמר רבא מ"ם דר' נתן אליבא דב"ה ®שנא' •לא תהו בראה לשבת יצרה והא עבד לה שבת איתמר יחיו לו בנים בחיותו עובד כוכבים

מדעתו למה כעסו עליו אהרן ומרים אלא ודאי כששמע מפי הגבורה אל מגשו אל אשה נשא ק"ו בעלמו וגלה לה דעתו ועשה לה אהל בפני עלמו או נתן לה גט ולפיכך כעסו עליו וא״ת ולמה המתינו כל כך שלא כעסו עליו אלא בחלרות שהוא זמן גדול אחר מתן תורה וי"ל שלא נתגלה להם אלא באותה שעה כדתניא בסיפרי שבשעה שאמר הקב"ה למשה ליקח ע' זקנים מישראל אמרה מרים אשרי נשותיהן של אלו שנתבקשו לגדולה אמרה לפורה אוי להן לנשותיהן של אלו שמיום שדברה השכינה עם אחיך פירש ממני וא"ת ולמה כעסו עליו מאחר שהסכים לו המקום וי"ל משום דאמרינן (במכות דף י:) בדרך שאדם רולה לילך מוליכין אותו וסייעוהו בבא לטהר: התורה כולה וישראל מומרים כו'. אין זה ק"ו 6 גמור דשאני פסח משום דקדשים אבל כל התורה כולה אדרבה יש לו ללמדם ולהחזירם בתשובה: אף היום לילו עמו. אין זו דרשה גמורה דהיום משמע היום ממש: רבי יוחנן אמר קיים פריה ורביה. אע"ג דלענין כמה דברים אמרינן (לעיל כב.) גר שנחגייר כקטן שנולד דמי מכל מקום מסתברא ליה לר׳ יוחנן הכא כיון דבנכריותו קיים דורעו מיוחס אחריו באותה שעה

מפטר נמי כשנתגייר: בני פריה ורביה נינהו. וא״ת דנפ׳ ד׳ מיתות ומנהד׳ נט: ושם) משמע דבני נח לא מיפקדו אפריה ורביה וי״ל דהכא לאו בני חיוב אפריה ורביה קאמר אלא כלומר שבניהם נקראים

על שמם כדאמרינן בסמוך: דלאן בני נחלה נינהו. כלומר נחלת בכורה אבל עובד כוכבים יורש את אביו דבר תורה כדאמרינן בפ"ק דקדושין (דף יו:): הכל מורים בעבר שאין לו חיים בו'. ואם נשתחרר לא קיים פריה ורביה וא"ת הא דאמרינן גבי חליו עבד וחליו בן חורין לישה שפחה אינו יכול משמע דאם היה יכול לישא שפחה הוה סגי ליה בהכי ואמאי והא לא די מיפקד אפריה ורביה ולא מיפטר בהכי ויש לומר דאם היה יכול לישא שפחה לא הוה כפינן לרבו לשחררו כיון דשבת מיהא היה יכול לקיים אף על גב בגי דשבת מיהא היה יכול לקיים אף על גב דפריה ורביה לא מקיים בהכי ואף על גב דלעיל משמע דפריה ורביה חלי בשבת דקאמר רבא מאי טעמא דרבי נתן אליבא דבית

גמ' קין ואחותו. עיין סנהדרין דף לח ע"ב תד"ה וירדו ובסוטה דף ט ע"ב רש"י ד"ה קין ובב"ב דף קכג ע"ל ובמהרש"ל חדושי לגדות שם: שם ר" יוחנן אמר קיים כו'. עיין טוכי אכן ר"ה דף כח ע"א מד"ה אילימא: שם מיתיבי ולציבא. עיין טורי אכן חגיגה דף ב ע"א ד"ה כאן כמשנה ראשונה:

הגהות הב"ח

(ה) תום' ד"ה וקבע וכו' זמן לדבר עמהס:

תוםפות ישנים

אין בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף. דאמרי (שבת אלמלא ישראל משמרים שתי שבתות מיד נגאלין והלא לריך שיכלו כל נשמות שבגוף וי"ל שהיו יולדות ששה [ששה] נכרס אחד ויכלו הנשמות שבגוף מיד:

תום' חד מקמאי

ו והא דמקשינן בגמרא וב״ה לילפו ממשה. ומאי קושיא דהא ב״ה ילפי מברייתו של עולם זכר ונקבה בראם ובזכר ונקבה נמי קיים מצות פריה ורביה. ה"ק כיון דמשה אשכחן שהיו לו שני זכרים לילפי ממשה ולא מברייתו של עולם דהא אי אפשר: הא דאמר איז ישיכה כחו"ל עולה אין ישיבה בחוד עולה לו ה״מ למי שדר בארץ אבל למי שלא דר בא״י כגון בשאר ארצות ודאי :הראב״ד ז״ל

מוסף רש"י

פירש מן האשה. לגמרי לאחר מתן תורה מיד משתירש נות חביריו שוב וקבע להם זמן. אימתי ידבר עמהס (שם). ולא קבע לי זמן. לדנורו שאוכל לפרוש חודם לכו ותיכם לתשמיש שאסרתי לכס (שם). בן נכר. מומר שנתנכרו מעשיו לאביו שנשמים (שם). התורה כולה. מלויה גלוחות הללו, וישראל מומרים על אחת כמה וכמה. שאינס כדי לה (שם). אשר שברת. ולא אמר ליה

נמשן כעם, שמני מיישר. לשול חודה ושיברן כיון שנחברין לטובה (מנחות שבים, אשר. אישור, שאשרה ושיבחו על שבירתן (שבת פה), יישר. לשון חחק (בתובות פה), אף הייום לילו עמו. לריך להיות לילו עמו, והא לא המבר פה), עד שיכלו כל גשמות שבגוף. פרגוד שחלץ בין שכינה למלאכים ושם רוחות ושמות נשניות שנכלו מששה העתידות להנתן בגופים העתידים להבלאות (דקשו שב). או: אדר כי גוף שם מקום המיוחד לנשמות העתידם להיות נולדים (נודה יב). כי רוח מלפגי יעטוף הרוחות שלפני שגורתי להיות נולדים קודם, יעטוף, מעכב המשמות העתידות להול היות ולעולם אריב ולא לנלח אקלוף וגרי ושמות שאני עשויף, ומסיפיה לרישיה מדריש, יעטוף כמו (בראשית לו והעטופים ללבן (נדה שם. ובעי"ז קשון שגר) כי לא לעולם אריב, לאחר זמן את ששימי שלוף, ומסיפיה לרישיה מדריש, יעטוף כמו (בראשית לו והעטופים ללבן (נדה שם. ובעי"ז קשון שגר) כי לא לעולם אריב, לאחר זמן הגאולה, ולא לנצח אקצוף מלגאול, כי רוח אשר לפני, נשמות שבגוף, יעטוף הוא המאחר, כמו העטופים ללבן, ונשמות שאני עשיתי (ע"ד ה.).

הלל לא תהו בראה לשבת יצרה והא עבד ליה שבת מכל מקום לא הוה כפינן לרבו כיון דיכול לקיים כל דהו: